

PASSADA LA RATLLA

LES PECANINS

Les Pecanins són tres germanes catalanes, Montserrat, Maria-Teresa i Anna-Maria, que tenen una galeria d'art de gran prestigi a la ciutat de Mèxic. Hi van arribar, joves, el 1950, quan el seu pare s'hi va traslladar, contractat per dirigir-hi una indústria tèxtil. L'any següent Anna-Maria es casava i se n'anava a viure als Estats Units, on naixeria la seva filla Elisabet. Deu anys després, Anna-Maria tornava a Mèxic amb la seva filla. Les tres germanes sentien una forta inclinació per les arts plàstiques, que ja a Barcelona els havia estimulat Miquel Soldevila, esmaltador i pintor que fou professor a l'Escola Massana. A Mèxic les tres germanes es van relacionar amb pintors i escultors —entre ells alguns catalans, com Josep M. Giménez-Botey, mort recentment a Barcelona—. Les Pecanins van tenir una sala de te, però, combinant-se les necessitats econòmiques, les afeccions i les amistats, es van dedicar a la decoració i van realitzar una gran part de l'agencament de la «Casa del Lago», centre cultural important a la ciutat. Maria-Teresa havia estat encarregada de la Galeria Tusó, de la muller del doctor Tusó, i guiadetes per la seva experiència, les germanes la van seguir en l'aventura d'obrir una galeria antiguitats i litografies en una casa vella de l'època porfiriana, al carrer de Florencia, a la dita «Zona Rosa», on, als darrers decennis, s'han instal·lat *boutiques* elegants. Gradualment van substituir les antiguitats per pintures d'artistes moderns i arribà un moment que, donada la prosperitat de l'empresa, van decidir traslladar-se a un local més gran i lluminós, al carrer d'Hamburgo, en un edifici igualment porfirí. Això està situat en un dels barris de la ciutat de Mèxic construïts al període Porfirio Díaz, durant el qual hom va cultivar en diversos aspectes un afrancesament encara visible en l'arquitectura.) Al nou establiment, les Pecanins obren una mitjana de vint exposicions a l'any. I amb èxit! L'any 1971, Anna-Maria torna a Barcelona amb la seva filla Elisabet —detall curiós, aquesta noia fa els grans canvis de la seva vida per dècades, d'una manera regular: 1951, es casa i se'n va als Estats Units; 1961, torna a Mèxic; 1971, ve a Barcelona...—, i installa al carrer de la Llibreteria la Galeria Pecanins, que la premsa mexicana qualifica de «*puerta de Europa para los pintores mexicanos*», perquè, un cop hi han exposat, el camí se'ls fa planer per fer-se conèixer en altres llocs d'Europa. A la Galeria Pecanins de Barcelona han exposat molts artistes amb noms que indiquen com l'Amèrica llatina és un gresol ètnic: Nissen, von Guten, Sakai... Hi han exposat pintures la «xilena» Roser Bru —filla del diputat català Bru Jardí i nora de Jaume Aguadé— i tapissos la «mexicana» Marta Palau —nora de Ventura Gassol—. Si és «*puerta de Europa para los pintores mexicanos*», és alhora porta d'Amèrica per a artistes catalans.

VICENÇ RIERA LLORCA

DIA RERA DIA

EL CATALÀ AL CARRER

Mai ningú no lloarà prou les revistes, diguem-ne, per entendre'ns, «minoritàries» per mantenir el català al carrer. Ho han hagut de suportar tot, dificultats econòmiques, sancions. Però el que ha estat més dur, i ho serà encara durant algun temps, és aquell aire de tendresa mig bona persona mig fotaire, quan a la pregunta: I tu, on escrius?, contestes: A «Serra d'Or», a «Oriflamma», a «Presència», a «Carnigó»...

No parlem de les crítiques que es fan a aquestes revistes. Els més conspicus varons de la tribu analitzen aquests fulls efímers com si es tractés d'un incunabul acabat de trobar. A part que exigeixen, com a aquell pobre pintor de miracles al qual demanaven que es veiés, per dins i per fora, la tartana bolcada, que la revista sigui divertida, seriosa, popular, sense ni una errata quant a dades erudites, que hi entri tothom, que tingui una ideologia, que s'expliqui, que sigui barata, amb paper bo i fotografies ben fetes; reclamen també, naturalment, que la revista sigui l'anunci d'una nova era, perquè si no —et diuen—, no val la pena gastar-se els pistrincs.

Ara afortunadament el català comença a introduir-se als diaris. La pàgina literària de «Tele-exprés», el suplement del «Diario de Barcelona», l'altre suplement del dijous del «Correo Catalán» i la pàgina catalana de «Mundo Diario». Els escriptors catalans poden començar a exercitar-se en l'art tan divertit de la premsa periodística. I també, que tot és útil, en l'acceptació dels errors periodístics.

Aquesta petita esclatxa, si no és un fet, almenys és un símbol. Una de les actituds que ens han estat més nocives aquests últims anys, ha estat la dels catalans que proposaven un ús del català perfectament viable amb el sistema. Consistia a conrear l'hort casolà de la llengua entre parents amics: hort, cuina i festa major inclosa, i de tant en tant fer uns versos molt purs, molt alambinats, del tot perfectes; i per la vida ciutadana —pobres ciutadans!— reservaven el castellà, tan pràctic, que s'ensenya a totes les escoles del regne.

És per això que m'emociona particularment el català als diaris, i encara diria més, sóc especialment sensible al català als diaris, diàriament i parlant de qual-sevol cosa, car és això el que contribueix a desfer la idea que el català sols serveix per fer sonets. Una pàgina catalana diària és ben poca cosa, és cert, però és l'inici d'una habitud.

MARIA-AURÈLIA CAPMANY

PUNT I SEGUIT

ELEGIA A JOAN LLACUNA

Mestre de l'elegia, el poeta igualadí Joan Llacuna no n'ha tinguda gairebé cap a l'hora de la seva silenciosa mort, ocorreguda l'estiu passat, a França, mentre feia estada a casa de la seva filla. Jo no pretenc pas d'omplir aquest buit, sinó d'assenyalar-lo i de doldre-me'n.

Tanmateix Joan Llacuna, que era un poeta que només exercia per miracle i amb el resultat d'obtenir per al seu exercici una audiència mínima, no crec que s'hagués sorprès del ressò més aviat escàs de la seva mort. De fet, ell vivia només en la seva extraordinària poesia, de la qual parlava amb passió i amb lucidesa, engrescat o indignat amb allò que se'n deia o amb allò que no n'era dit. I així i tot, vivia per a admirar i estimar: la seva terra igualadina, a la qual dedicà el llibre de la seva vida, *Aurora de l'Aragall*, juntament amb la dedicatòria al poeta Rosselló-Pòrcel; la poesia catalana, i amb ella tot un sentit de la llengua i de la cultura, dignament i profundament unides a la nostra aventura de poble; la música, art i passió que retrobà en les excepcionals condicions d'interpret de la seva filla...

Em diu Marià Manent que Joan Llacuna ha deixat un llibre inèdit. Caldria saber si volia publicar-lo, i respectar o atendre la seva voluntat. La publicació de l'obra completa en una col·lecció corrent de poesia extrauria aquesta poesia del racó on rau per al tast dels entesos, i no pas unànimes. Recuperaríem, així, una veu única i la podríem confrontar amb les realitats que avui predominen. Totes dues iniciatives es podrien acompanyar d'una lectura pública, en la qual la ciutat d'Igualada, tan festejada per ell, tan adorada, hi podria fer alguna cosa.

Salvador Espriu, a l'excel·lent pròleg que escriu per a l'edició definitiva del llibre *Aurora de l'Aragall*, publicat el 1961, es refereix a aquesta «fixació» d'Igualada que s'opera per a nosaltres en els versos de Joan Llacuna, on la ciutat de la seva infantesa reveladora se'ns fa definitivament nostra. Espriu ens recorda la relació de Rosselló-Pòrcel amb Joan Llacuna. «Rosselló —diu Espriu— sentia un interès molt viu per l'original aventura lírica de Llacuna i va ser un dels primers, si no el primer, a assenyalar la seva importància. La proclamava amb aquell generós entusiasme, aquella cordialitat i aquella riquesa verbal que eren alguns dels seus millors i més característics trets.»

A *Poesia* que feia Josep Palau Fabre, els anys 1944-45, es publicà el gran poema *Elegia a Rosselló-Pòrcel* de Joan Llacuna, una de les elegies més innovadores, més colpidores, si es llegeix bé, de la poesia catalana del segle. És el primer poema d'*Aurora de l'Aragall*. ¿Quanta «poesia» havia deixat de publicar, o, simplement, havia destruït, mentrestant, aquest poeta exigent i angèlic, des del 1930? Perquè des d'*Onix i níquel* (1934), ell és l'enllaç més vàlid, en qualitats, entre Salvat-Passeit, Rosselló-Pòrcel i els temps de la postguerra. A *l'Antologia de la poesia igualadina* d'Antoni Pous (1963), n'hi ha diversos poemes, entre els quals sento més a prop, ara, el que es titula i s'acaba dient: «Estem sols / sobre crits de profetes». — JOAN TRIADU.